

Ludislava Šuláková

Naše kořeny se nepřetrhají**Unsere Wurzeln zerreißen nicht
Geislingen/Steige, Südmährischer
Landschaftsrat in der Sudetendeutschen
Landmannschaft 1998. 96 s.**

Vydavatelsky aktivní Südmährischer Landschaftsrat (Rada jihomoravského krajského sdružení) v Geislingen an der Steige, vydávající od r. 1949 pravidelně měsíčník Der Südmährer a od r. 1952 ročenku Südmährisches Jahrbuch, přiřadila k řadě svých publikací v loňském roce titul „Naše kořeny se nezpetrhají. Půl století vyznání k domovině jižní Moravě. Kronika a pamětní list.“ Je věnován 50. srazu jihomoravanů konanému 1. a 2. 8. 1998 a 45. výročí patronství města Geislingen an der Steige. Vzhledem k tomu, že osudy občanů německé národnosti žijících do roku 1945 na území jižní Moravy, nejsou naší veřejnosti příliš známé, domníváme se, že seznámení s jejich dalším životem, v nové domovině nám přinese další poznání.

Úvod publikace patří pozdravu představitelce země Bádensko-Württembersko Erwin Teufelovi, který zvýraznil příkladné začlenění jihomoravanů do společnosti obyvatel Bádensko-Württemberska a Spolkové republiky Německo. Poukázal na důvody - píle, spolehlivost a pocit sounáležitosti, vlastnosti, které jihomoravané prokázali při budování blahobytu země, v níž našli nový domov. Přesto však si ponechali zvyky své původní vlasti, duchovní a kulturní dědictví, které nadále pěstují a předávají dalším generacím. Také proto se stali nedílnou součástí kulturního života státu.

Své pozdravy připojil M. Bauch, starosta Geislingen an der Steige, představitel kléru, státní sekretář pro odsunuté, uprchlíky, vysídlené a válkou poškozené státního ministerstva Bádensko-Württemberska a státní ministr a mluvčí F. Neubauer.

Příspěvek F. Longina, mluvčího jihomoravanů je zcela vyjádřen názvem - Právo jako základ míru.

Kronika srazů jihomoravanů v Geislingen an der Steige mapuje každoročně konaná setkání. Prvních z nich bylo uspořádáno v srpnu 1949 a sešli se na něm důvěrníci jednotlivých okresů, aby vytvořili politický, kulturní, hospodářský a finanční výbor a dohodli budoucí cíle. Nedělní mši sloužil bývalý generální vikář mikulovský J. Zabel. Setkání místních společenství se zúčastnilo více než 10 000 osob. Na druhém srazu byla zveřejněna Charta vyhnaných z vlasti, podepsaná ve Stuttgartu zástupci všech krajských rad a bývalými poslanci parlamentu a senátu za sudetské kraje. Na setkání v r.1953 bylo vyhlášeno kmotrovství města Geislingen an der Steige pro města Znojmo, Mikulov, Nová Bystřice a Slavonice. Jako projev sounáležitosti předal potom starosta města F. Klotz předsedovi rady F. Pittingerovi vložku v moravských zemských barvách nesoucí znak města Geislingen an der Steige. V r. 1962 byla v geislingenském museu otevřena Jihomoravská jizba a výstava Vlast nosíme v srdci. Na setkání v r. 1968 bylo vydáno zvláštní poštovní razítko německé pošty. V téže roce rozšířilo město Geislingen an der Steige patronát z bývalých okresních měst na celé společenství odsunutých. Poprvé byla udělena Cena Prof. Josefa Freisinga za vlastivědné bádání a Cena Josefa Loehnera, kterou obdržel F. Pittinger, první předseda pracovního výboru. Nově zvoleným mluvčím sudetských Němců se stal W. Becher. Kulturní cena jižní Moravy byla poprvé udělena r.1971. Byla založena městem Geislingen an der Steige a jihomoravskou krajskou radou. Od r. 1973 se zúčastňoval setkání prezident Českého národního výboru v Londýně. Postupně se v rámci srazů konala také setkání „Mladší generace“, jejíž jednání se koná stejně jako jednání místních skupin, odděleně. Srazů

se účastnili zástupci vlády Bádensko-Württembersko, spolkové vlády, Otto von Habsburg, Jan von Liechtenstein a další osobnosti. Součástí se staly výstavy umění spjatého s jižní Moravou, koncerty Jihomoravského pěveckého a divadelního sboru, recitace básní a přednášky. Kromě již zmiňovaných poštovních razítek, vydávaných k příležitosti každoročních srazů, byly k dispozici také textilní stužky potištěné krátkým textem se základními daty, které sborník pro názornost v textu reprodukuje. Konání srazů se ustálilo na letních měsících, účast se pohybuje od 10 000 do 45 000 osob.

Publikace pokračuje Kronikou kmotrovství již uvedeného města Geislingen an der Steige. Poté, co město rozšířilo patronát ze čtyř měst na všechny jihomoravany, vytvořilo také Patronátní radu, v níž jsou zástupci města a Rady krajského sdružení. Příkladem Geislingen an der Steige následovala rakouská obec Reingers, která převzala kmotrovství nad okresem Nová Bystřice, v r. 1982 potom Sulz, v jehož části Niedersulz vznikl v rámci musea Jihomoravský dvůr, a který převzal patronát nad Lednicí s Nejdkem, Přítlukami a Novými Mlýny, Mušovem, Bulharami, Zaječím a Sedlecem, v r. 1983 vyhlásila obec Neunkirchen v severobádenském okrese Mosbach kmotrovství na některé obce slavonického okresu, r. 1987 dolnorakouské město Poysdorf nad okresem Mikulov a Laa an der Thaya nad Hevlínem.

Výrazem patronátu bylo také zabezpečení dostatečných prostor pro archiv, knihovnu a museum Rady krajského sdružení ve Starém gymnasiu a v r. 1995 potom nové prostory ve Staré radnici v Geislingen.

Kronika Rady krajského sdružení přináší řadu čísel. Uvádí počty uprchlých a odsunutých. Ze 160 000 německých jihomoravanů od r. 1945 do r.1954 získalo možnost zůstat v Rakousku 43 000, v americké zóně Německa zůstalo 44 000 v Bavorsku, 64 000 v Bádensko-Württembersku, 5 000 v Hessensku a 4 000 v ostatních německých zemích event. dalších zemích západní Evropy - Švédsku, Švýcarsku, Francii, někteří odešli dále do Kanady, USA, Argentiny, jižní Afriky a Austrálie.

Při odsunech byla dodržena zásada nedělit rodiny, což neplatilo o větších

celcích. Obyvatelé vesnic tedy společně odsunuti nebyli, což vedlo k dočasnému přerušení kontaktů mezi nimi a k následnému pracnému vyhledávání. Nicméně již 8.9.1949 se sešli odsunutí znojemští v Esslingenu. V únoru 1949 byl po mnoha obtížích založen Jihomoravský pracovní výbor, který si vytýčil za úkol mimo jiné připravit v létě 1949 setkání. Za místo předpokládaného srazu i sídla výboru bylo vybráno díky své geografické poloze v jižním Německu město Geislingen an der Steige. V létě téhož roku se konalo první zasedání výboru, kde bylo rozhodnuto o struktuře - vznikl pracovní výbor, čtyři okresní výbory a systém místních důvěrníků. Kronika dále popisuje události, vedoucí od ustavení výboru po vznik Rady krajského sdružení. Kromě již zmiňovaných periodik, která začal výbor a později Rada vydávat, připomeňme založení nakladatelství Thaya v r.1953 a otevření Jihomoravského muzea v Geislingen an der Steige v r. 1988.

Čtenář je seznámen se jmény dobrovolných činovníků výboru i Rady a to konkrétně v jaké funkci a po jakou dobu působili, stejně tak s důvěrníky jednotlivých míst.

Obdobným způsobem jsou uvedeni také funkcionáři Svazu jihomoravanů v Rakousku, který vznikl sloučením tří jihomoravských spolků v r.1962 v Linzi s tím, že mezi ním a Radou v Geislingen an der Steige byla a je úzká vazba vyjádřená od r. 1992 mj. členstvím představitele Svazu v Radě. Podána jsou základní data o muzejním spolku Südmährischer Hof (zal. 1984) a o Kulturním spolku Nikolsburg (zal.1988) sloučených v r. 1996 v Kulturverein Südmährerhof a muzejním spolku Thayaland Laa an der Thaya (zal.1986).

Svaz jihomoravanů představuje aktivity, k nimž patří zejména zbudování Pamětního kříže na kopci u Klein-Schweinbarthu přesně 5 km od Mikulova v r.1962, kde se konají setkání odsunutých. Vznik a význam jihomoravského dvora v Niedersulz netřeba připomínat, snad jen konání seminářů ve Vídni.

Další kapitola se vrací do poválečné doby a je věnována snaze po vzájemných kontaktech, které byly přerušeny těsně po osvobození v důsledku evakuace před blížící se Rudou armádou,

divokým odsunem a organizovanými odsuny do americké zóny. Přirozené a léty vzniklé vazby se navazovaly velmi obtížně. Mimo osobních a písemných kontaktů se první „Rundbrief“, usilující o základní informovanost objevil v roce 1948. Od dubna 1949 je poprvé vydán a dodnes ve stejném formátu i stejné periodicitě vydáván Heimatbrief Der Südmährer (Jihomoravan). Obsahem byly a jsou vzpomínky, pojednání o dějinách a zvycích, události, biografie zasloužilých osobností, zprávy o setkáních a další informace. Zpočátku byly časté výzvy k hledání osob, v polovině 60. let zprávy o cestách do ČSR a od r. 1990 zprávy o aktivitách jednotlivých místních sdružení na území svých původních domovů - informace o obnově křížů, válečných pomníků, opravách kostelů aj. Začátky vydávaného periodika byly velmi skromné - první a druhé číslo psané na stroji v rozsahu nepřesahujícím 30 stran. Od čtvrtého čísla byly jednotlivé části (Znojensko, Mikulovsko, Slavonicko a Novobystřicko) označeny titulními listy periodik, které dříve v těchto městech vycházely. Titulní strana se v průběhu exis-

tence časopisu ustálila po drobných změnách na otisku znaků Znojma, Mikulova, Slavonic a Nové Bystřice pod názvem měsíčníku.

O čile vydavatelské činnosti svědčí seznam uváděných pamětních spisů, periodik, monografií, které se zabývají historií starší i nejnovější, etnografií, uměním, právem.

Publikace pokračuje seznamem osobností oceněných některou z cen, udělovaných krajským sdružením.

Závěr tvoří doslov Walfrieda Blaschky s vyčtením důvodu vydání knihy a poděkováním.

Publikace byla vydána zcela účelově k zmíněným výročím. Mapuje 50 let hledání, proher i úspěchů, snah po začlenění v novém domově s přetrvávající touhou po domově. Obsahuje mnoho cenných informací. Zpřístupňuje nám pohled na cíle a aktivity našich bývalých spoluobčanů, jež vír a události posledního půlstoletí postavily, stejně jako řadu našich občanů, před zcela novou existencí se všemi peripetiemi, které k tomu náležejí.

Marie Hřebačková

Výběrová bibliografie regionální literatury z let 1997–1998 z fondu Městské knihovny Břeclav

Rok 1997 dodatek

Naučná literatura

Břeclav information 98/99. Břeclav a okolí. Mapa města a okolí. 2.vyd.Mikulov, Arc 1997. 1 mp.

Filip,A.: Břeclav. Farní kostel sv. Václava. ... A.Filip, P.Vieweghová, V.Hyhlík. 1.vyd. Velehrad, Hist. společnost Starý Velehrad 1997. 15 s., fot., vol.příl.

Gumotex-Annual Report 1996. Břeclav, Gumotex 1997. 25 s.

Horák,M.:Encyklopedie obcí Moravy a Slezska.Úvod do problematiky Moravy a Slezska v jejich historických hranicích. 1.díl. M. Horák, A.Vaishar, P.Fiala. 1.vyd. Třebíč, Arca Jimfa 1997. 353 s., fot., mp.

Kočvarová, J.: Tangens cotangens. II. L.Foukal. 1.vyd. Praha, Alfa-omega 1997. 15 s., vol. příl.

Kostrhun, J.: Pohádky o smíření. II. S. Foretová. 1.vyd. Přerov, Proavis 1997. 69 s.

Jižní Morava 1998. Vlastivědný sborník. 1.vyd. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 1997. 334 s., fot.

Kamenné kříže Čech a Moravy. Il. T.Karel, Z.Procházka, odp. red. M.Nodl. 1.vyd. Praha, Argo 1997. 391 s., obr., fot.

Katalog Břeclav, pestrá paleta možností 1997. Mikulov, Arc 1997. 16 s., barev. fot., mp.

Magie a náboženství. Sborník příspěvků z konference karpatologické komise pro lidové obyčeje MKKK na Velehradě roku 1997. Sest. L.Tarcalová. 1.vyd. Uherské Hradiště, Slovákcké muzeum 1997. 232 s., fot.

Mikulov. Mikulov, Arc 1997. 12 s., barev. fot., mp.

Miroslava Ludvíková. Bibliografická příloha Národopisné revue č. 10. Strážnice, Ústav lidové kultury 1997. 17 s., fot., rejst.

Novák, V.: Živá příroda. K. Hudec, L. Křížkovský. 1. vyd. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 1997. 335 s., obr., fot.

Od folklóru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku. Red. M.Pavlicová, L.Uhlíková. 1.vyd. Strážnice, Ústav lidové kultury 1997. 238 s.

Pražák, O.: Záplavy a komáři na Břeclavsku v roce 1997. Fot. O. Pražák. Břeclav, Moraviapress 1997. 36 s., barev. fot.

Regionální statistický rozbor. Jihomoravský kraj 1997. Brno, Čs. statist. úřad 1997. 148 s.

Zpravodaj Muzejního spolku v Břeclavi. Břeclav, Muzejní spolek 1997. 35 s., fot.

Beletrie

Tesař, j.: Kam jdu. (Prvotina básníka žijícího v Hustopečích u Brna). ...A. Vojtek, Ventura, J. il. A. Vojtek. Podivín, Galerie 1997. 77 s.

Rok 1998

Naučná literatura

Bím, H.: Lidové písně z hanáckého Slovácka. Sest. J.Vysloužil. 1.vyd. Klobouky u Brna, Měst. úřad 1998. 155 s., il.

Jižní Morava v letech 1991-1995. Bibliografický soupis historicko-vlastivědných publikací a článků. Sest. L.Přerostová. 1.vyd. Brno, Moravská zemská knihovna 1998. 306 s., rejst.

Klobouky u Brna. Město, dějiny, krajina a lidé. Uspoř. E.Kordiovský. Klobouky u Brna, Měst. úřad 1998. 494 s., barev. fot.

Kordiovský, E.: Lednicko-valtický areál. Fot. J.Červenka, V.Hortvík, M.Khol. 1.vyd. Břeclav, Moraviapress 1998. 49 s., barev. fot.

Mikulov, město, ve kterém zpívají domy. Text D.Brichtová, fot. J.Halady 1.vyd. Mikulov, Arc 1998. 125 s., il.

Moravsko-slezská dálková cyklotrasa. Okres Břeclav. Text I.Lukášková, H.Procházková, fot. J.Halady. Břeclav, Okresní úřad 1998. 1 mp.

Pátek, J.: Zrození vína. Všechno o pěstování, zpracování a konzumaci vína. 1.vyd. Brno, Jota 1998. 235 s., il.

Pěničková, S.: Když zazpívají křídlovky. Vydáno u příležitosti 100. výročí narození Metoděje Prajky a 10. výročí úmrtí Františka Juráčka. Břeclav, Moraviapress 1998. 357 s., fot.

Podlužácká svatba se sulicí a stromem. Rekonstrukce inscenovaná dne 15.6.1997 v Hlohovci u Břeclavi. Aut. scen. F.Kašník, spolupř. J.Kobzík. Břeclav, Moraviapress 1998. 64 s., barev. fot.

Pohansko u Břeclavi. Průvodce archeologickou expozicí. Text E. Klanicová, J. Macháček, J. Vignatiová, překl. I. Macháčková, H. Vepříková. Břeclav, Měst. muzeum 1998. 32 s., obr.

Pojsl, M.: Dvanáct století naší architektury. ...V Londín. Olomouc, Nakl. Olomouc 1998. 203 s., il.

Přírodní rezervace Turoid. Chráněná krajinná oblast a biosférická rezervace UNESCO Pálava. 1.vyd. Mikulov, Správa CHKO Pálava 1998. 24 s., barev. fot.

RegioM 1998. Kulturně vlastivědná revue okresu Břeclav. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 1998. 192 s., fot.

Školl, J.: Představitelé českého národního hnutí v Břeclavi (od poloviny 19. století do počátku 20. století a v období první republiky). Odpov. red. M. Ondrášková, E. Klanicová. 1.vyd. Břeclav, Městská knihovna, Městské muzeum a galerie 1998. 61 s., fot.

Vojtek, A.: Já a moje modelky. Fot. B. Kocina, T. Pivečka, P. Suchánek, A. Vojtek. Podivín, Galerie 1998. 118 s., fot.

Vychodil, F.: František Sušil. Životopisný nástin. Brno, Knihkárna benediktinů Rajhradských 1898. 379 s.

Vyškovský, R.: Pohansko u Břeclavi. Text E. Klanicová, il. R. Vyškovský. 1.vyd. Břeclav, Měst. úřad 1998. Nestr.

Beletrie

Ach, J.: Modré leluje. Sest. R. Ferenc. 1.vyd. Břeclav, Čapka, 1998. 37 s., il.

Evženie Klanicová

Jižní Morava 1998 a Zpravodaj Muzejního spolku v Břeclavi 1998

Jižní Morava 1998, roč. 34, sv. 37, Brno 1998

Dvořák, J.: Geologie stavebního horninového materiálu velkomoravské architektury a jejího vyznění v Čechách. Str. 7-19.

Dvořák, J.: Kdy tekla Dyje jižně od Mikulova. Str. 243.

Golobová, M.: Děti na zabít. Skutečný příběh. Praha, Sdružení MAC 1997. 159 s.

Herben, J.: Zlatými brýlemi. Přípr. M. Huvar. 1.vyd. Brumovice, Carpe diem 1998. 119 s.

Ludvíková, M.: Když zpívaly vinohrady. 1.vyd. Chropyně, Iveta 1998. 118 s.

Moučková, M.: Šléný stařec. Sto příběhů z moravských a slezských hradů, zámků a archeologických nalezišť. Il. D. Pudová. 1.vyd. Praha, Daryl 1998. 166 s.

Richter, V.: Jak jezdím a padám aneb Podařená tvrzení nepodařených žáků. Il. Z. Vitoň. Plzeň, Cykloturistika 1998. 91 s.

Richter, V.: Perličky z dětské hlavičky. 1.díl. Il. M. Pavlík. 1. vyd. Rosice u Brna, Gloria 1998. 149 s.

Richter, V.: Perličky z dětské hlavičky. 2.díl. Il. M. Pavlík. 1. vyd. Rosice u Brna, Gloria 1998. 149 s.

Žardecký, J.: Slovácké pověsti. Il. J. Žardecký, J. Uprka. 1.vyd. Třebíč, Arca Jimfa 1998. 167 s., il., frontispis.

Geršic, M.: Ze starších dějin Poštorné a její římskokatolické farnosti. Str. 251-255.

Klanicová, E.: Archeologické lokality na katastru Rakvic. Str. 167-178.

Kroupa, J.: Zámek Valtice v baroku - corrigenda k jedné studii. Str. 73-89.

Kundera, L. - Měřínský, Z.: Archeologické lokality na katastru obce Velké Bílovice (okres Břeclav). Str. 149-165.

- Maráz, K.: Další podivínské městské pečeti. Str. 255-257.
- Mareček, J.: Farní kostel Nějsvětější Trojice v Drnholci. Str. 179-198.
- Pajer, J.: Novokřtělci ve Staré Břeclavi (K možnosti identifikace novokřtělenských fajánsů podle archeologických nálezů). Str. 53-72.
- Pazderka, V.: František Štambachr - velkopavlovický sedlák, politik, poslanec ÚNS, předseda Ústředního svazu vinařů. Str. 278-281.
- Smutná, K.: Místní dráha Zaječč - Čejč - Hodonín. Str. 125-132.
- Šedo, O.: Expozice Věk lovců mamutů v Dolních Věstonicích. Str. 287-288.
- Školl, J.: Absolventi břeclavského gymnázia v boji proti německé nacistické okupaci v letech 1938-1945. Str. 133-146.
- Školl, J.: 75 let břeclavské tiskárny. Str. 282-283.
- Štarha, I.: Doba Rudolfa II. na Moravě. Str. 289-290.
- ZPRAVODAJ.
Muzejní spolek v Břeclavi
Břeclav 1998**
- Elsner, K.: Jak se z Břeclavi do Vambeřic chodívalo. Str. 27-28.
- Ferenc, R.: Břeclavské literární časopisy Fujara a Stan. Str. 25.
- Geršic, M.: Ze starších dějin Poštorné a její římskokatolické farnosti. (Ke 100. výročí vysvěcení novogotické kostelní stavby). Str. 16-17.
- Klanicová, E.: Archeologická památková rezervace Pohansko u Břeclavi. Str. 4-8.
- Klanicová, E.: 100. výročí narození Ladislava Hosáka. Str. 29-30.
- Kudlík, O.: Město Břeclav (část Poštorná) - přehled významných světových a sakrálních staveb. Str. 18-22.
- Macháček, J. - Měřínský, Z.: Projevy přednesené u příležitosti otevření nové archeologické expozice na Pohansku dne 3. července 1998. Str. 9-13.
- Pražák, O.: Problematika ochrany přírody v Lednicko - valtickém areálu. Str. 2-3.
- Šuláková, L.: Průmyslno - hospodářský spolek Břetislav z Podivína. Str. 273 - 276.